

Kamerkoor Quartna & Blazersensemble RAAK

aan de vooravond van ...

“ Met pracht en praal ”

**Muzikale leiding:
Manon Meijs en Mourik Jan Heupink**

**1 februari 2002, 20.30 uur
St. Jan, Vrijthof, Maastricht**

Inhoud

Met pracht en praal -----	3
Programma-----	4
Uitvoerenden -----	5
Over de dirigenten, RAAK en Quartna-----	6
Over de composities en de componisten -----	9
Sponsors -----	20

Na afloop van het concert borrelen we in
Café Aux Pays Bas, Vrijthof 7
Iedereen is daar van harte welkom

Met pracht en praal

Schrijvers en componisten hebben zich regelmatig laten inspireren door de pracht en praal van het koninklijk leven. Het bezoek van een koning of een koningin (soms zelfs beiden tegelijk) aan stad of land was bijvoorbeeld reden voor een feestelijk én een muzikaal onthaal met stukken in de sfeer van de ‘intrada festiva’. Ook het afscheid, de koninklijke begrafenis, gaf (vaak in opdracht van het hof) aanleiding tot nieuwe muziek, zoals de ‘funeral sentences’.

Meer nog dan de pracht lijkt de dramatiek van het koningschap een inspiratiebron te zijn (geweest?) voor musici en literatoren: het oorlogsgekleter, dat meestal niet goed afloopt, het vaak onmogelijke liefdesleven van koningskinderen, de familiedrama’s met soms bloedige gevolgen, de bedreiging van de koninklijke macht met moord en doodslag of het verval van koninkrijken, omdat zonen en dochters (meestal zonen) de erfenissen verkwanzelen van hun (al dan niet heilig verklaarde) voorvaderen, zoals die van Stefanus in Hongarije en Olaf in Noorwegen. Soms verhaalt de muziek direct over historische gebeurtenissen, zoals een huwelijk of een veldslag, soms ook zijn mythen, sagen of sprookjes op muziek gezet.

Het ‘koninklijk huwelijk’ op 2 februari 2002, door velen beschouwd als een historische gebeurtenis, wellicht het begin van een sprookje, waarschijnlijk niet gepaard gaand met een veldslag (zoals bij de kroning van de moeder van de bruidegom) en misschien wel de laatste bruiloft van een troonopvolger in Nederland, was voor Kamor Quartna en blazersensemble RAAK aanleiding voor dit programma “met pracht en praal”. Centraal staat muziek die geschreven is voor ‘koninklijke aangelegenheden’ en composities die verhalen over historische, mythische en bijbelse koningen, koninginnen en koningsdrama’s. De goede en slechte momenten in het koninklijk leven van ‘pracht en praal’ wisselen elkaar daarbij verbaal en muzikaal af. Speciaal aandacht verdienen de twee composities van Nederlandse componisten, die zich ieder op eigen wijze verhouden tot het lied ‘Twee Koningskinderen’. Het ene werk is van Henk Badings, het andere van de Limburgse componist Gerard Franck (naar een tekst van Gerrit Komrij).

RAAK en Quartna wensen u vanavond veel luisterplezier toe.

Programma

Otto Ketting (1935)

Intrada Festiva

Zoltán Kodály (1882-1962)

Hymn to King Stephen

Henry Purcell (1659-1695)

The Fairy Queen

Henk Badings (1907-1987)

Twee Conincskinderen

Gerard Franck (1942)

Twee Koningskinderen

Pauze

Georg F. Händel (1685-1759)

Music for the Royal Fireworks (suite)

Hugo Distler (1908-1942)

Die Traurige Krönung

Benjamin Britten (1913-1967)

King Herod and the Cock

Edward Elgar (1857-1934)

As Torrents in summer

Henry Purcell (1659-1695)

Funeral Music of Queen Mary

Uitvoerenden

Dirigente Blazersensemble RAAK ----- Manon Meijs
Dirigent Kamerkoor Quartna ----- Mourik Jan Heupink
Verteller ----- Woody Laurens
Verhaal ----- Karin Bijsterveld en Woody Laurens

Kamerkoor Quartna:

Sopranen ----- Marijke Berger; Regine Dittrich; Jeannette Eisses; Yvette Go
Alten Marleen Doensen; Karin Bijsterveld; Lia Harmsen; Maria Lemmens; Paulien
Kuipers; Nelly Kuys

Tenoren Jos Bongaarts; Tom Brinckmann; Peter de Jong; Wim Schouten; Jeroen
Winkels

Bassen Rense Hoekstra; Rob Langendam; Chris Leonards; Rutger Lulofs; Joris
Panhuisen; Jo Pasmans; Benoit Segonds; Jos Verjans

Blazersensemble RAAK:

Fluit/piccolo ----- Karin Bijsterveld; Agnes de Jong

Hoorn ----- Jos van Dam; Hans Heinrichs; Arno Maubach; Ben Stoffels

Hobo/althobo Nico Haenen; Rutger Lulofs; Anne Marie Muysken; Jaap van Royen

Trompet ----- Yordi Albertz; Jenny Slatman; Fren Smulders

Klarinet ----- Klaas Damhof; Wil Jonas; Daphne Koning

Trombone ----- Arnoud Arntz; Michel Blezer; Ivo Linssen

Fagot ----- Wiel Brouwers; Paul Heuts

Tuba ----- Geert Drummen; Cyriel Drummen

Contrabas ----- Jan Wouter Brunings; Thomas Martin

Slagwerk ----- Marleen Termeer (pauken); Nico Albertz, Pol Jansen (percussie)

Gastmusici:

Viool ----- Katinka Reinders; Cees Straus; Bonnie Witvliet

Altviool ----- Johanneke Verhave

Cello ----- Jascha Albracht; Fransje Muysken

Harp ----- Bess Franssen

Piano/orgel ----- Robert Weirauch

Manon Meijs

Manon Meijs studeerde viool bij Viktor Liberman aan het Utrechts Conservatorium en vervolgde haar studie aan het Maastrichts Conservatorium bij Maarten Veeze, waar zij de examens Docerend Musicus en Uitvoerend Musicus respectievelijk in 1992 en in 1995 beide met onderscheiding behaalde. Sinds 1997 volgt zij de opleiding orkestdirectie aan het Maastrichts Conservatorium bij Jan Stulen. In 2000 behaalde zij haar diploma. Meerdere malen volgde zij masterclasses, onder andere bij Roberto Benzi. Thans studeert zij bij professor David de Villiers aan de Hochschule te Essen.

Zij nam in 1990, 1992 en 1994 deel aan het Orlando-festival; in 1993 aan het Nationaal Vioolconcours Oscar Back en volgde Masterclasses bij Eric Friedman, Herman Krebbers, Igor Oistrakh en Ida Haendel. In 1997 behaalde zij de prestigieuze Henriëtte Hustinx prijs. Thans is zij concertmeester van het Nederlands Promenade Orkest te Amsterdam en doceert zij aan het Conservatorium te Maastricht. Zij maakte deel uit van het Bonnefantien pianotrio en van het Dshamilja strijkkwartet dat een internationale carrière doormaakte en in 1997 werd uitgenodigd voor het vermaarde Tanglewood Music Festival in de USA. Thans vormt zij een duo met pianiste Jet Janssen en maakt zij deel uit van het Matty Niël Consort.

Het programma vanavond is het derde project dat Manon Meijs met Raak dirigeert nadat zij reeds eerder met hen als soliste in het Adagio uit het Kammerkonzert van A.Berg heeft opgetreden.

M.C. Rijsemus

Vioolbouwer

Witmakersstraat 1

6211 JA Maastricht

Tel: 31 (043) 3219159

Mourik Jan Heupink

Mourik Jan Heupink werd in 1972 in Hellendoorn geboren en had daar ook al op veertienjarige leeftijd zijn eerste aanstelling als organist. Na zijn middelbare schoolopleiding vertrok hij in 1993 naar Maastricht en begon daar zijn studie piano en Hafa-directie. Zijn docenten waren Tonie Ehlen (piano) en Pierre Kuypers / Sef Pijpers (Hafa). In 1998 studeerde hij in beide hoofdvakken af, waarna hij zijn

pianostudie vervolgde bij de Poolse pianopedagoge Barbara Grajewska. Tevens begon hij toen zijn studie Orkestdirectie bij Jan Stulen. Twee jaar later voltooide hij ook deze twee studies.

Zowel tijdens als na zijn studie volgde hij diverse masterclasses, onder andere bij Jan Cober (Hafa), Julian Reynolds (operadirectie), Daniël Reuß (koordirectie), Roberto Benzi (orkestdirectie) en Peter Donohoe (piano). Hij verleende pianistische medewerking aan de cd-opnames van de Kwaidan Ballads voor piano van de Noorse componist Pehr Hendrik Nordgren. Momenteel is Mourik Jan Heupink freelance werkzaam als begeleider / repetitor, dirigeert hij het Operagezelschap Parkstad Limburg (Heerlen), en kamerkoor Quartna (Maastricht), en zingt hij zelf in "De Doe Nuts", een semi-professioneel close-harmony ensemble in België.

Woody Laurens

Woody Laurens is theatermaker bij het Janustheater en als docent verbonden aan de Toneelacademie Maastricht.

Blazersensemble RAAK

Het Blazersensemble RAAK werd negen jaar geleden opgericht door enkele enthousiaste muzikanten. Zij stelden zich ten doel klassieke muziek uit diverse perioden van de muziekgeschiedenis, maar met het accent op moderne muziek, uit te voeren. Kenmerkend voor RAAK zijn de extremen die vaak in de programmering te horen zijn. Zo werd muziek uitgevoerd van Mozart tot Foss en van Schütz tot Ketting. Vaak gaat het om composities die maar sporadisch worden uitgevoerd door amateurs vanwege de moeilijkheidsgraad en de niet-alledaagse bezetting.

De afgelopen jaren heeft RAAK verschillende hoogtepunten gekend, zoals de uitvoering van het pianoconcert van Igor Stravinsky en de ballade *Vom Tod im Wald* van Kurt Weill. In samenwerking met Theater De Bolhoed verzorgde RAAK reeds tweemaal een Nieuwjaarsoptreden. Daarnaast werkte RAAK met enkele koren samen, waaronder de Cappella Sancti Servatii en Quartna.

Het ensemble werkt sinds zijn oprichting op projectbasis. Het bestaat uit een vaste kern van gevorderde amateurs en conservatoriumstudenten, aangevuld met een wisselende bezetting per project. Het streven is om ieder jaar ten minste twee programma's uit te voeren. Het ensemble stond aanvankelijk onder leiding van Peter Serpenti. Hij werd opgevolgd door Nico Haenen die het ensemble gedurende ruim zeven jaar heeft geleid. Anderhalf jaar geleden verruilde Nico Haenen de dirigerestok voor de hobo. Manon Meijs nam de dirigerestok van hem over en leidt het ensemble nu voor de derde maal.

Voor verdere inlichtingen over het ensemble kan men terecht bij:

Agnes de Jong

Tel: 043-3436681

Email: aa.dejong@student.unimaas.nl

Kamerkoor Quartna

Kamerkoor Quartna uit Maastricht bestaat louter uit amateur-zangers en is als klein koor van vrienden begonnen in 1987. In 1989 trad het koor voor het eerst op op een festival voor kleine koren en ensembles in Goes. Sindsdien heeft het koor regelmatig kleinere a-capella optredens verzorgd. Sinds 1994 organiseert Quartna zelf jaarlijks een concert met ensemble en solisten. Zo werd onder meer een thematisch programma verzorgd rond de Cantate 131 *Aus der Tiefen Rufe ich, Herr, zu dir* van J.S. Bach. Sinds 1995 bestaat het koor uit circa 25 leden met de donderdagavond als vaste repetitieavond.

In 1997 voerde Quartna samen met Les Goûts Réunis en diverse solisten het oratorium *Jephte* van Carissimi uit. In een gezamenlijk programma met het Mergelsextet werden in datzelfde jaar pastorale liederen van Bártok, Dvorak en Kodály ten gehore gebracht. In 1999 en 2001 stonden, opnieuw samen met Les Goûts Réunis en solisten, de cantates *Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen* respectievelijk *Mit Fried und Freud* van J.S. Bach, het *Stabat Mater* van Caldara en *Die Sieben Worte* van Schütz op het programma. Quartna staat onder leiding van Mourik Jan Heupink, die Martine des Tombe in de zomer van 2001 als dirigent is opgevolgd.

Voor verdere inlichtingen over het koor kan men terecht bij:

Lia Harmsen

Tel: 043-3250411

Email: harmsen146@zonnet.nl

Pianohuis

Leyser & Hermans

sinds 1914

**Al ruim 75 jaar leveren we
vakmanschap, service en
geven we persoonlijk advies.**

Vrijthof 15a Maastricht

Tel. (043) 321 37 61

Intrada Festiva - Otto Ketting (1935)

De 'Intrada Festiva' is tijdens dit concert het enige werk dat geen directe relatie met het thema 'pracht en praal heeft', maar het is wel een **feestelijk openingsstuk**, in 1960 geschreven in opdracht van het Noord-Hollands Philharmonisch Orkest voor het jubileumconcert van het Genootschap van Nederlandse Componisten (50-jarig bestaan). Het feestelijke karakter van het stuk en het feit dat het door een Nederlandse componist is geschreven heeft de programmacommissie doen besluiten 'Intrada Festiva' toch een plaats te geven op deze avond.

In tegenstelling tot composities als *Due Canzoni* en *Symfonie 1*, die aan 'Intrada Festiva' voorafgingen en waarin van een progressief idioom gebruik gemaakt werd, is de 'Intrada Festiva' geschreven in een idioom dat meer traditioneel georiënteerd is. De korte langzame inleiding, waarin de verschillende instrumentengroepen beurtelings hun intrede doen, gaat over in een motorisch allegro in de vorm van een toccata, die slechts even onderbroken wordt door een meer lyrische passage.

Na zijn studie trompet aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag was **Otto Ketting** zeven jaar als trompettist aan het Residentie Orkest verbonden. In die tijd begon hij reeds met componeren. Naast de compositielessen van zijn vader Piet Ketting (zelf leerling van Willem Pijper) leerde hij het vak vooral in de praktijk. Vanaf 1961 wijdde hij zich volledig aan het componeren. Otto Ketting behoort tot de meest succesvolle Nederlandse componisten. Hij behaalde vele prijzen, waaronder in '57 en '58 de Gaudeamusprijs en in '92 de Amerikaanse Barlow Prize voor zijn *Symfonie nr.3*. Zijn muziek wordt veelvuldig uitgevoerd in binnen- en buitenland.

Hymn to King Stephen – Zoltán Kodály (1882-1967)

Koning Stephan – István in het Hongaars – was van 1000-1038 de eerste koning van Hongarije. Tot die tijd was er in het Hongaarse grondgebied nog sprake van een los-vast verbond van stamleiders, al was de vader van István de voornaamste vorst van de Magyaren. István trouwde met Gizella, dochter van de hertog van Beieren, die op haar beurt een leger van priesters, monniken en ridders met zich meebracht. Met behulp van deze mensen maakte István niet alleen korte metten met allerlei onafhankelijke rijkjes, maar werd het land ook collectief gekerstend. Die kerstening leverde de erkenning van de Hongaarse koning door de andere leiders van Europa op. Eindelijk werd Hongarije serieus genomen.

Nog in de elfde eeuw werd István heilig verklaard. De dag van zijn heiligverklaring is nu de belangrijkste nationale feestdag van Hongarije. In de 'Hymn to King Stephen', een lied uit 1939, wordt István opgeroepen uit zijn eeuwenlange slaap te ontwaken. Waar ben je gebleven, hoop van Hongarije?

Zoltán Kodály werkte nauw samen met Belá Bartók, zowel bij het verzamelen van volksliederen als in het componeren. De Hongaarse volksmuziek was voor beiden een

grote bron van inspiratie. Bovendien bracht het verzamelen van de volksliederen Kodály tot de overtuiging dat koorzang van groot belang is voor de ontwikkeling van muzikale vorming. Die overtuiging werd Hongaarse staatspolitiek, iets wat mede mogelijk werd gemaakt door Kodály's enorme productie aan koormuziek - muziek die vroeg of laat door vrijwel elk koor wordt gezongen.

*Where art thou hidden now, Hope of Hungaria,
Thou who wert once our light, Beacon and radiant star?
Where art thou, mighty King?
Comfort, comfort our fears;
We, who kiss thy shrine, bathe thy raiment in tears.
Thinking of thee, great King, tears overflow like summer rain,
Sword and dagger are sheathed, valour must idle lie,
We once born for joy, now weep, weep and sigh.
Garlands of flowers fair, blossomed in Hungary,
Mary once tended them, faithfully.
God's word, once was proclaimed, sung in prayer and praise;
But forgotten and lost are those innocent days.
Pity thy children now, desolate and alone,
Kneeling before thy throne.
Wake again mighty King!
Break thine age-long sleep, to thy Fatherland turn.
See thy people weep.
Mary the Virgin Queen, Stephen most blessed saint,
Jesus who bore the cross, pity us, hear our plaint.
Save us from our fate, end our bitter despair,
Raise us from the dust. Hear and answer our prayer!
Where art thou hidden now, hope of Hungaria? Where?*

Suite uit "The Fairy Queen" - Henry Purcell (1659-1695)

'The Fairy Queen' (1689) is geschreven als omlijsting bij Shakespeare's *A Mid Summer Night's Dream* in het zelfde jaar als zijn beroemdere echte opera *Dido en Aeneas*. Het hoort thuis in de traditie van de semi-opera's. Dit zijn eigenlijk toneelstukken met zang en dans als toevoeging op het verhaal. In Purcells tijd was dit een zeer populaire theatervorm die wellicht het best te vergelijken is met onze musicals: veel spektakel en vaak gebaseerd op bestaande stukken, zoals *Elisabeth* en *My Fair Lady*. In 'The Fairy Queen' staat de rol van de **elfenkoning Oberon en zijn geliefde Titania** centraler dan in Shakespeare's stuk. In negen acten verdeeld over drie delen komen vele verwickelingen aan de orde die aanleiding geven tot vaak vrolijke scène's. Zoals vaker in dit type opera's hebben handeling en muziek een vrij losse samenhang. Alan Hawkins heeft in 1991 een selectie van 7 stukken uit de instrumentale delen gemaakt en bewerkt voor dubbelrietkwartet. De delen zijn:

I	Prelude	V	Jig
II	Air	VI	Air
III	Intrada	VII	Hornpipe
IV	Rondeau		

**Rieks Sodenkamp
Muziekhandel & Uitgeverij**

St. Jacobstraat 5, 6211 LA Maastricht
Postbus 10, 6200 AA Maastricht
Tel: 043-3213411 Fax: 043-3500217
email: rsmp@worldonline.nl

Symphonische Variaties over "Het waren twee conincskinderen" - Henk Badings (1907-1987)

De symfonische variaties II over het thema 'Het waren twee conincskinderen' is geschreven in de vorm van een ballade en dateert uit 1950. Badings droeg het werk op "Aan Eduard Flipse en zijn Rotterdamsch Philharmonisch orkest, die deze ballade zoo bewonderenswaardig ten doop hielden te Rotterdam 6 October 1950". In de ballade maakt Badings vooral gebruik van octotonische toonladders. Hierbij wordt een karakteristieke afwisseling van grote en kleine secundes toegepast zodat een synthese van de middeleeuwse lydische en mixolydische kerktoonsoorten wordt bereikt die past bij de tekst van het gedicht 'Het waren twee conincskinderen'. Het werk maakt deel uit van een omvangrijk oeuvre dat naast vele symfonische werken ook kamermuziek, koormuziek, concerten, orgelmuziek en - vanaf begin vijftiger jaren - elektronische muziek omvat.

Henk Badings was een veelzijdig man: na een studie aan de Technische Universiteit van Delft en enige jaren ervaring als onderzoeker wijdde hij zich vanaf 1937 geheel

aan de muziek, niet alleen als componist maar ook als muziektheoreticus, schrijver over muziek en docent. Hij was als musicus grotendeels autodidact. Slechts een korte periode volgde hij instrumentatie- en compositielessen bij Willem Pijper. Al in 1930 ontving hij de eerste compositieopdrachten van het Concertgebouworkest en werden zijn eerste symfonieën door het orkest uitgevoerd. Na WO II was het echter lange tijd stil rond zijn persoon. Dit hing samen met zijn houding ten tijde van de Duitse bezetting. Hij werd enige tijd uitgesloten van het openbare muziekleven in Nederland en bekleedde geen belangrijke functies in de muziekwereld. Deze tijd was hij echter zeer productief als componist.

De musicoloog Leo Samama noemt Bach als de stamvader van Badings als componist en Beethoven en Hindemith als zijn peetvaders. Als basis van zijn muziek heeft hij altijd het functioneren van het menselijk gehoor gehanteerd. Dit betekent dat hij weliswaar de grenzen van de tonaliteit onderzocht heeft maar deze nooit helemaal verlaten heeft.

Het waren twee coninckinderen

Originele tekst

Uit: de sage van Hero en Leander

*Het waren twee koningskinderen
Zij hadden elkander zo lief.
Zij konden bijeen niet komen :
Het water was veel te diep.
Wat deed zij ? Zij stak op drie kaarsen.
Als 's avonds het dagelicht zonk :
"Och, broeder, och, zwemt er over !..
Dat deed 's konings zone, was jong.
Dit zag daar een oude kwene,
Een al zo vilijnig vel,
Zij ging het licht uitblazen.
Toen smoorde die jonge held.
"Och, moeder, mijn liefste moeder,
Mijn hoofdje doet mij toch zo wee.
Mocht ik er een wijle gaan wandelen,
Gaan wandelen langs de zee...*

Twee Koningskinderen - Gerard Franck (1942) / Gerrit Komrij (1944)

In **Gerrit Komrij's** versie van de 'Twee koningskinderen' krijgen de geliefden elkaar al evenmin:

*Als alle mensen op hun handen liepen
En anders bleven drijven op de Rijn,*

*Als oesters ongehoorde dingen riepen
En naalden ons doorstaken zonder pijn.
Als kangaroes in hemelbedden sliepen
En mummies konden zingen in hun schrijn.
Als piramiden soepel zwiepen,
Modderbaden geurden naar jasmijn
En reuzen gingen zwemmen in het ondiepe,
En er geen einde kwam aan dit refrein,
Dan hoorde ik een raamkozijn zacht piepen
En kuste jij me dwars door het gordijn.*

Twee Koningskinderen is het eerste deel van een satirisch tweeluik van de Limburgse koordirigent en componist Gerard Franck. Het laatste deel van dat tweeluik - *This is Your Life* – is gebaseerd op een tekst van Bergman en draait net als Twee Koningskinderen om het onmogelijke: “Men bond ons een keten om en zei: dit is je vrijheid, speel ermee. Men wees ons een huisdeur aan en zei: dit is je toekomst...”

Gerard Franck studeerde piano, koordirectie en schoolmuziek aan het Conservatorium van Maastricht. Sinds 1962 is hij als docent verbonden aan de Venlose muziekschool. Franck is dirigent van het Sint Franciscuskoor, het Venloos Gemengd Koor en Kamerkoor Cantante. Met dat laatste koor oogst hij nationaal en internationaal veel erkenning. Zijn werk als componist bevat vooral koorcomposities, kamermuziek en liederen, waaronder *Tegenstellingen* (1993) – geschreven in opdracht van de Stichting Venlo 650 Jaar Stad - en *Gablion en Maglionne* (1997). Franck is lid van de Stichting Limburgse Componisten en initiatiefnemer-voorzitter van het Noordlimburgse Festival Religieuze Muziek.

Music for the Royal Fireworks - Georg Friedrich Händel (1685-1759)

In oktober 1748 werd het Verdrag van Aix-la-Chapelle getekend waarmee een einde kwam aan de oorlog rondom de Oostenrijkse troonopvolging. Om dit te vieren werd in London in april 1749 een groots vuurwerk afgestoken. Aanvankelijk wilde Koning George II, die volkomen a-muzikaal was, geen muziek bij de festiviteiten. Toen de Hertog van Montague hem echter vertelde dat Händel een stuk in gedachten had met 16 trompetten en 16 hoorns stemde hij er toch mee in, maar sprak tegelijkertijd de hoop uit dat er geen violen mee zouden spelen. Inderdaad bestond de bezetting in de eerste versie uit louter blazers en slagwerk, te weten 24 hobo's, 9 hoorns, 9 trompetten, 12 fagotten, een contrafagot en een serpent (slangvorming blaasinstrument), 3 stel pauken en 2 klaene trommels. Zo zaten er voldoende 'militaire instrumenten' in om de koning te behagen. Toch voegde Händel een dubbele strijkersbezetting aan de partituur toe. Maar deze werd bij de eerste uitvoering weggelaten.

Op dinsdag 25 april 1749 vond om 11 uur 's ochtends de openbare repetitie plaats in Spring Gardens. 12.000 mensen woonden die uitvoering bij waardoor er volgens 'The Gentlemen's Magazine' een verkeersopstopping van 3 uur op London Bridge ontstond. Op 27 april werd, voorafgaande aan de het vuurwerk, de Music for the Royal Fireworks door 100 musici uitgevoerd. Precies 1 maand later vond in Foundling Hospital een uitvoering plaats met strijkers. De Ouverture die u vanavond te horen krijgt is aangepast aan de blazersbezetting van dit project.

JOSJE REUTEN-SCHOLTE ST. SERVAASKLOOSTER 22A 6211 TE MAASTRICHT
TEL. 043-3210492

Die traurige Krönung - Hugo Distler (1908-1942)

Naar tekst van Eduard Mörike (1804-1875)

Geen koningen zonder **koningsdrama's**: in het sinistere gedicht 'die traurige Krönung' is koning Millesint van Ierland dronken van de macht. Hij heeft zijn jonge neefje, het kind van zijn broer, heimelijk omgebracht om zelf koning te worden. 's-Nachts, in de lege, koel-marmeren zaal van zijn slot, vraagt hij zijn zoon de kroon te brengen, verdwaasd door de pracht en praal ervan.

Maar wie heeft de poorten opengemaakt? Wie zijn de gasten die – zonder woorden fluisterend - in optocht binnendringen, met de kroon wankelend in hun midden? Daar komt een kind, de wonden vers. Het glimlacht smartelijk en knikt, maakt een ronde door de zaal en trippelt naar de troon. Hij reikt de koning de kroon. Diens hart versteent. De stoet vlucht uiteen, lost op in ochtendlucht. Wonderlijk, zoals de kaarsen flikkeren. De maan duikt onder. De zoon buigt zich, angstig zijwendend, over zijn vader. Hij buigt zich over een lijk.

Eduard Mörike was een negentiende eeuwse Duitse ‘pantoffel-dominee’. Het dagelijks werk was hem doorgaans te veel: zijn gemeenteleden bezorgden hem naar eigen zeggen hoofd- en maagpijn. Tot ergernis van het kerkvolk liet hij zich voortdurend door collega’s vervangen. Dichten kon de hypochonder echter wel. Dat wil zeggen: Mörike wentelde zich in louter niets doen totdat een ingeving hem wakker schudde. Aan deze door en door romantische ‘werkwijze’ danken we zijn werk. Dat werk roept een sprookjesachtige en wonderbaarlijke wereld op, waarin tegelijkertijd een onbestemd gevoel van dreiging hangt. De afgrond is steeds dichtbij. Misschien voelde componist **Hugo Distler** zich door deze ondertoon van dreiging aangesproken toen hij het werk van Mörike als uitgangspunt nam voor zijn *Mörike-Chorliederbuch*, waaruit ‘die traurige Krönung’ afkomstig is. Anders dan Mörike had Distler werkelijk reden tot klagen. Hij was een buitenechtelijk kind dat zonder moeder ‘liefdeloos’ opgroeide bij zijn grootouders. Begin jaren dertig werd Distler organist van de Jacobikerk in Lübeck en ontwikkelde hij zich tot een geëngageerd kerkmusicus. De inmiddels aangetreden nationaal-socialisten waren daar echter niet van gediend. In een tijd waarin, aldus Distler, “God klaarblijkelijk zijn macht aan het Boze had afgestaan”, maakten de nazi’s hem het werken zo moeilijk dat hij uitweek naar een wereldlijk ambt: dat van docent aan het conservatorium van Stuttgart. Daar kreeg hij onder meer de leiding over het koor. In 1939 boekte hij tijdens het Feest van de Duitse Koormuziek zoveel succes met het *Mörike-Chorliederbuch* dat hij een jaar later hoogleraar werd aan het Berlijnse conservatorium. Maar gelukkig werd Distler er niet. Het werk was zwaar, zijn composities werden niet begrepen, hij zag op tegen zijn naderende militaire dienst en voelde zich depressief en eenzaam. In 1942 maakte hij, 34 jaar oud, een einde aan zijn leven.

Distler zocht naar nieuwe klankcombinaties, maar liet zich daarbij inspireren door compositietechnieken uit de barok, met name door de polyfone stijl van Heinrich Schütz. Ook maakte hij vaak gebruik van kerktoonladders en vond hij het verband tussen tekst en muziek van groot belang. Deze twee laatste kenmerken zijn in ‘**die traurige Krönung**’ goed te horen:

*Es war ein König Millesint, von dem will euch sagen
Der meuchelte sein Bruderskind, wollte selbst die Krone tragen.
Die Krönung ward mit Prangen auf Liffey-Schloss begangen.
O Irland! Irland! Warest du so blind?*

*Der König sitzt um Mitternacht im leeren Marmorsaale,
Sieht irr in all die neue Pracht, wie trunken von dem Mahle.
Er spricht zu seinem Sohne: „Noch einmal bring die Krone!“
Doch schau, wer hat die Pforten aufgemacht?*

*Da komt ein seltsam Totenspeil, ein Zug mit leisen Tritten,
Vermummte Gäste gross und viel, eine Krone schwankt im Mitten;
Es drängt sich durch die Pforte mit Flüstern ohne Worte;*

Dem Könige, dem wird so geisterschwül.

*Und aus der schwarzen Menge blickt ein Kind mit frischer Wunde;
Es lächelt sterbensweh und nickt, es macht im Saal die Runde,
Es trippelt zu dem Throne, es reichet eine Krone,
Dem Könige, des Herze tief erschrickt.*

*Darauf der Zug von dannen strich, von Morgenluft berauschet,
Die Kerzen flackern wunderbar, der Mond am Fenster lauschet;
Der Sohn mit Angst und schweigen zum Vater tät sich neigen
Er neiget über eine Leiche sich.*

CAFE
Terminus
Zaal- en kegelbaan verhuur

Jenny en Bert Willems
Papenweg 2
6212 CG Maastricht
Tel.: 043-321 53 15

King Herod and the Cock – Benjamin Britten (1913-1976)

Wanneer de Bijbelse **Koning Herodus** hoort dat een prinselijk kind geboren is, een kind dat door geen koning ooit zal worden verslagen, reageert hij ongelovig. Als dat waar is, zo stelt hij, dan zal de gebraden haan hier voor mij drie maal kraaien

Benjamin Britten arrangeerde het volksliedje 'King Herod and the Cock' oorspronkelijk voor de London Boy Singers. De tekst en melodie van het lied komen van Cecil Sharp, een negentiende-eeuwse muziekdocent met een passie voor het verzamelen, noteren en uitgeven van volksdans en volksmuziek. Britten bewerkte het lied voor piano en unisono stemmen. Het lied geeft slechts een vluchtig indruk van

het fantastisch werk van Britten, maar het thema ervan - jaloezie - raakt wel aan een verschijnsel waar Britten zelf nogal eens het object van was. Britten, die zich onder meer door Stravinsky en Mahler liet inspireren, schreef gemakkelijk en ontwikkelde een volkomen eigen en eigenzinnige stijl waarmee hij, anders dan veel andere Engelse componisten, een internationaal publiek aansprak. Vrijwel al zijn werk werd op plaat vastgelegd. Dat alles, zo meldt een van zijn biografen, werd een deel van zijn vakbroeders te veel. Zij gingen gelukkig niet zo ver als Herodes, maar jaloers waren ze wel.

*There was a star in David's land appeared,
And in King Herod's chamber, so bright it did shine there.
The wise men soon espied it and told the king on high
That a princely babe was born that night no king shall ever destroy
"If this the Truth" King Herod said, "That thou has told to me,
Then the roasted cock that stands in the dish shall crow full senses three"
O the cock soon thrusted and feathered well by the work of God's own hand,
And he did crow full senses three in the dish where he did stand.*

As Torrents in Summer - Edward Elgar (1857-1934)

Naar tekst van Henry Longfellow (1807-1882)

'As Torrents in Summer' van de Engelse componist Edward Elgar is een overbekend lied, een ware koorcraker. Maar wie weet dat het afkomstig is uit de cantate *King Olaf*? Hoe beroemd 'As Torrents' ook werd, de cantate werd vergeten. Naar verluidt gebeurde dit juist *vanwege* de – volgens critici banale - verhaallijn van de cantate. Elgar baseerde de tekst op een episch gedicht van de 19de-eeuwse Amerikaanse dichter Henry Longfellow, een gedicht waarin de **sage van Koning Olaf** centraal staat.

De jonge Koning Olaf keert na een lange reis in zijn land Noorwegen terug. Hij heeft het vaste voornemen zijn ongelovige volk te kerstenen. De oude god Thor daagt Olaf echter uit. Is niet Thor de ware heerser van het Noorden? Olaf neemt de uitdaging aan en kent op zijn tocht door Noorwegen geen genade. Wie nog in de oude goden gelooft en zich niet wil laten dopen, wordt vermoord. Van fjord tot fjord rijgt Olaf zijn tegenstanders aan het zwaard.

Maar Olaf krijgt niet alles voor elkaar. Hij wil Sigrid tot zijn vrouw maken en stuurt haar een ring. Een smid vertelt Sigrid dat de ring niet van goud is, maar slechts van koper. Kan Olafs liefde dan nog wat voorstellen? Wanneer Olaf Sigrid opzoekt en haar de liefde verklaart, vraagt Sigrid hem dan ook 'bij Odin' te zweren dat zijn liefde voor haar oprecht is. Dat ergert Olaf: zijn aankomende vrouw dient niet van Odin te spreken, maar een ware christen te zijn. Sigrid weigert haar geloof echter op te geven, waarop Olaf het op een schelden zet en er vandoor gaat. Sigrid blijft buiten adem van

woede achter: 'Deze belediging, Koning Olaf, zal je dood worden!' En inderdaad: zo geschiedt. Vechtjas Olaf krijgt het uiteindelijk zelfs met de koningen van Denemarken en Zweden aan de stok en sterft in een bloedige zeeslag.

In een klooster krijgt Astrid, moeder van Olaf, een boodschap van de heilige Johannes. De uitdaging van Thor wordt geaccepteerd, zo laat Johannes haar weten, zij het niet met wapens en oorlogsgekleter, maar met vrede en geduld. Het geloof zal, als vanzelf, overwinnen. Dan volgen de beroemde strofen, de epiloog van Elgar's cantate:

*As torrents in summer
Half dried in their channels
Suddenly rise, though the
Sky is still cloudless,
For rain has been falling
Far off at their fountains;*

*So hearts that are fainting
Grow full to o'erflowing,
And they that behold it
Marvel, and know not
That God at their fountains
Far off has been raining!*

Elgar laat het hierbij, maar Longfellow vat de moraal van het verhaal nog eens samen:

*Stronger than steel
Is the sword of the Spirit;
Swifter than arrows
The light of the thruth is,
Greater than anger
Is love, and subdueth!*

"I've got a tune that will knock'em - knock'em flat!... a tune like that comes once in a lifetime...", schreef Edward Elgar in 1901. Hij doelde op een deel van de eerste *Pomp and Circumstance March*, het deel dat later *Land of Hope and Glory* zou worden. Was Elgar in de tijd dat hij King Olaf schreef (1896) nog relatief onbekend, met de mars kon zijn reputatie als componist niet meer stuk. Elgars laat-romantische muziek wordt vaak als 'typisch Engels' omschreven. Maar het kan ook zijn dat het na Purcell en Händel zo lang duurde voordat Engeland gezegend werd met goede componist, dat 'Elgar' eenvoudigweg synoniem werd voor 'Engels'.

Funeral Sentences - Henry Purcell (1659-1695)

Henry Purcell componeerde 'Thou knowest Lord', de laatste van de drie Funeral Sentences, aan het begin van zijn carrière. Hij herschreef het speciaal voor de **begrafenis van Queen Mary** in 1695. Daar kreeg hij ruim de tijd voor, want Queen Mary werd pas maanden na haar dood begraven. Het was winter en het vroom dat het kraakte. De grond was zo hard dat er eenvoudigweg geen gat gegraven kon worden. Bovendien bestond er, juist door de kou, minder noodzaak Queen Mary snel te begraven.

De lange tijd tussen het overlijden en het begraven van Queen Mary maakte het **Purcell** mogelijk vele versies van 'Thou Knowest Lord' te produceren. 'Man that is Born' en 'In the Midst', ook al van ouder datum, liet hij zoals ze waren. De drie Funeral Sentences samen werden echter voor de gelegenheid uitgebreid met een mars en een canzone. De mars werd gespeeld terwijl de lijkbaar van Queen Mary plechtig de Westminster Abbey werd binnengedragen. Niet lang na de begrafenis overleed Purcell zelf.

March

Man, that is born of a woman

*Man, that is born of a woman
Hath but a short time to live,
And is full of misery.*

*He cometh up, and is cut down like a flower;
He fleeth as it were a shadow,
And never continueth in one stay*

Canzona

In the midst of life

*In the midst of life we are in death;
Of whom may we seek for succour of thee, O Lord?
O Lord, who for our sins art justly displeased.*

*Yet, O Lord, most mighty,
O holy and most merciful Saviour,
Deliver us not in to the bitter pains of eternal death.*

Canzona

Thou knowest Lord

*Thou knowest Lord, the secrets of our hearts;
Shut not thy mercifull ears to our prayer,
But spare us, Lord, most holy, O God, most mighty.
O holy and most merciful Saviour, most worthy Judge eternal,
Suffer us not at our last hour, for any pains of death to fall from thee.
Amen.*

March

Sponsoren

Provincie Limburg
ENCI-Maastricht B.V.